

Zakupniki muče narod samo telesno — gerčki fanarijotski vladike ga pa muče duševno i telesno. Toti gerčki fanarijotiški vladike nisu dušni pastirji, — imaju samo ime vladik; oni nisu taki dušni pastirji, kakoršni su častiti duhovniki i vladike pravoslavni v kneževini serbski i v našem cesarstvu; nisu kakor naši častiti duhovniki pravoverni (katolički). Fanarijotske vladike se pošiljaju v Bosnu i Hercegovinu i v Bulgariju iz Carigrada. Kadar je kako mesto vladicino v teh deželah prazno — onda nagernu Gerki carigradski i rumeliški na patrijaršiju, — i tu se ne gleda na nečto drugoga, nego kdo za tako mesto največ dá i naj več plača. Samo iz toga se more lahko suditi, kaka zverina da v te kraje za vladika pride. Nije za cemperce bolji kakor je zakupnik. Njegova perva skerb je, najpred iz naroda izdreti one silne novce (denarje), ktere je moral dati za to mesto; za tem si pa tudi ješče za se berzo i toliko nagromaditi premoženja, kolikor se samo nekako more, ker dolgo ne pusté jednoga na tistom mestu, i radi predevaju, da se večkrat potegne denar od takoga mesta.

Tak je fanarijot.

On ne zná jezika serbskoga ali bulgarskoga, ne zná i ne more govoriti s narodom, kteromu bi imel biti dušni pastir, ne zná s ljudstvom moliti v cerkvi, ne zná učiti detca v učilišču; nije prijatelj narodu serbskomu i bulgarskomu, nego uprav njegov sovražnik je: on zametjuje vse, čto je serbskoga, zametjuje serbski jezik, serbske knjige i sili jim svoj gerčki jezik, kteroga narod ne razumi v cerkvi i v učilišču. Namesto da bi kristjane zagovarjal i pobranil pred tursko oblastjo, jih on sam tuži, kakor buntovnike, ako mu nisu v vsem po volji v njegovom nekristjanskem počinjanju. Taki su ti fanarijoti, da je moral večkrat že turski paša braniti kristjane pred nasiljem takih fanarijotov! — Vsi su jednaki; samo Dionisia, vladika v Sarajevu, glavnom mestu Bosne, hvale tamošnji kristjani, da je resnično bolji od drugih, kteri su do sada prihadjali iz Carigrada. Brez plačila je branil i zastupal več kristjanov pred oblastjo, on je gotov pomagati, kde samo more vsakomu; on pokazuje veliku gorečnost za cerkev i šolu, on je obečal dajati sarajevskomu učilišču vsako leto 1000 grošev turskih, dokler je za vladika v Bosni.

To je lepo i hvale vredno, zato se pa tudi spomenja ime vladike Dionisija celó v Sloveniji.

(Konec sledí.)

Slovenske humoreske.

Po národnih pravlicah spisal Vicko Dragan.

Ženitva v Verbovcu.

Častitljivi „pürgar“ oče Mihalkovič so sklenili svojega sina Mihala oženiti. „Sinko Mihalko! rečejo — ti si moraš ženke poiskati, jaz sem že star; hočem ti gospodarstvo izročiti. Iši po Verbovcu med poštenimi hčerkami ljubico svojega serca — pa le po Verbovcu, ker okoli Verbovca so samo veščani — brez pürgarske kerví. Glej, da bode prignala k hramu brejo kravo, prinesla 200 laktov platna, in polno tunjo mastne zaseke. Ti rad tolčne žgance ješ, pa jaz tudi nebi rad na stare dni kverdov žvekal. Trudil sem se dosti, da sem kaj prigospodaril — saj nima nobeden Verbovčan še nabitega hrama, pomalanih polk in okola iz hrastovih soh. Razun tega imam pet kobil in pet krav, — na dilah v starem čebru pet sto pintov suhih sliv, sem brez dolgov; že znaš k staremu Jurežu iti in za Minko prositi. Vzemi si župana na pomoč, in že lahko nicoj poskusiš svojo srečo.

Sinko Mihalko beži k županu, in jih prosi, naj grejo z njim na večer v snoboke.

„Ta pa že rad grem — odgovorijo oče župan — tam bomo starino pili, in Jurežica zna pogače peči ka-

kor nobena druga Verbovčanka, no mastno župo skuha, da se ne vidi v njej tram, kakor v župici, ktero moja gazdarica kuha.“

„Ti pa bi le dobro sunil, — se jezno županja obregne — saj imaš veliko službo, kupi več svinj, da bomo petkrat v letu klali, potem pa boš lahko samo zabel lockal.“

„Ne zameri starka, saj veš, da ni vsaka beseda konj“ — jo oče župan vtiščejo in še enkrat obljubijo večer z Mihalom Mihalkovičevim v snoboke iti.

Mihalko se dá pri lončarji lepo obriti in lase skodirati, pretepa svojo čohovino, „sbiksa“ z vodo kuhanih suhih hrušk svoje čizme, in komaj pričakuje srečnega večera.

Kure so šle že spat, zvezde že svetijo prijazno nad Verbovcem, ko župan stopijo v Mihalkovičevo hišo rekši: Tak ali! —

Stara matka Mihalkova mu velijo se poškopiti z blagoslovljeno vodo, in v žep luk utekniti, ker brez luka nesme se v snoboke. „Za klobuk si pa utekni dve betvi babje dušice, na persa deni rožmarin — in tako idi v imenu božjem.“

Jureževi so ravno pri večerji, ko naša snobača stopita v hišo.

„Dober večer! poštena družba“, rečejo oče župan. „Bog daj!“ vsi odgovorijo.

Snobača se h peči vsedeta. Jureževa Minka berž spozna, kaj ta pozni pohod pomeni, in zleti ko vrabec, kadar puška pokne, iz hiše gori na dile.

Skoz okenjak radovedna posluša, ali bodo oče privolili ali ne.

„Zagrabita si pri nas“ — rečejo stari Jurež snobačema. „Lepo zahvaliva, prej ne greva k mizi, dokler niste nama volje spolnili“ — odgovorijo oče župan.

„Kaj je pa Vajna prošnja?“ barajo oče Jurež.

Župan začnejo:

„Stari sokol je opešal, lovec mu postrelil edno krilo; reče mlademu: preživi me; jaz več ne morem; tudi ni mati tvoja sokolica. Pošteni mož in „pürgar“ Mihalkovič ne more več korit kopati; rad bi na stare dni zibal, zato reče mlademu sokolu Mihalku, naj gré po tisti les, s kterim je Adam svojo ženo pervokrat, ko ga je svadila, pretepal. Na Vaši zemlji raste, in radi bi za starega Mihalkoviča napravili zibelko.“

„Dajte nam ga, — saj veste, da nije zadnja hiša v Verbovcu Mihalkovičeva. Mladi sinko je pošten paj; je že dvakrat sam vino v Gradec vozil, in trikrat meni pomagal železno škrinjo prevzdigniti, v kteri so naše drage pravice. Razun tega ga niso še nikdar pajbi vlovili na nepošteni njivi, da bi mogel žerd jezdit, ali pa, da bi mu bili lesico ali pa bučico odrezali.“

„Vse to je lepo — rečejo oče Jurež — pa moramo tudi barati drugo polovico sv. zakona, ali bo tudi naša Minka privolila.“

Minka pri teh besedah kihne na dilah skoz okenjak, in vsi rečejo: „Da Bog pomagaj zakonskemu duhu, kteri nas je poslušal.“

Minko pokličejo v hišo. Vsa sramožljiva stopi pred Mihalka in se mu na en zob nasmeja.

Razjasnjenja: Pürgar ali purgar, ker u po več krajih Slovenskega izgovarjajo kot ū; tunja, Kübel; zaseka, Speck; kverd, Sohlenriemen; nabiti hram je iz ilovce, kakor se kraj Mure pogosto nahaja; polka, Balken; okol, Schweinhof; čeber altes Fass; dile, Dachboden; luk, Zwiebel; okenjak, ein Luftloch am Plafond, durch welches die Zimmerluft auf den Dachboden strömt; suniti; fressen, lockati, schlürfen; paj, pajb, fant. Šavničarje in murski poljanci obsodijo pajba, kterege ponoči pri dekletah vlovijo, da more žerd jezdit; lesica, Hosenthürl; bučica, leinwandener Knopf zur Befestigung der berguše; žurč, hölzernes Weingefäß; dulec, der Hals am Trinkgefäß, zderzgati, räuspern; punčica, Schwiegermutter. Pis.

Pravijo naimre, da nevesta, kadar se smeja, nikdar ne sme zob pokazati. Mihalko njeni smeh razume, in hitro stopi k mizi in testu Jurežu in puncu Jurežici roko kušne.

Za župana pa je že čakal žurč starine, kateri poprej, kakor ga nastavi, pregovori tako:

„Na zdravje starih hrastov, ktera sta danes sopet ozelenela: na zdravje očetov Mihalkoviča in Jureža!“

— Potem nastavi dulec v gerlo in se zderzga.

Drugokrat pregovori: „Na zdravje sladkodišecih lip: poštenih mater Mihalkovičeve in Jurežičeve, ktere ste danes sopet razcvéle!“ Potem nastavi dulec v gerlo in se zderzga.

Tretjikrat prigovori: „Na zdravje mladega tersa in mlade rozge, da bi rodila dober sad: na zdravje ženina Mihalka in neveste Minke.“ Potem nastavi dulec v gerlo, in se zderzga.

Snobača se sedaj podata domú, in začele so se priprave za gostovanje. Kaksne? — bodem Vam drugikrat povedal.

Muzikalno slovstvo.

Cäcilia. Musikalische Monatshefte für Landorganisten, Schullehrer und Beförderer der Tonkunst auf dem Lande. Herausgegeben mit besonderer Berücksichtigung derjenigen Landpfarren, in welchen die slovenische Sprache die herrschende ist, von Camillo Maschek, Lehrer an der f. f. Musikschule zu Laibach.

Ti zvezki, po celi pòli, imajo v sebi v treh razdelkih: 1. opomine in poduke, 2. vaje v orglanji, preludije, postludije, kadence i. t. d., 3. pesmi za cerkev in šolo v nemškem, slovenskem in po potrebi v latinskem jeziku. Dobivajo se v Ljubljani pri J. Giontini-tu, in se prodajajo po naročenju na vse po 15 kr., v prodaji pa po 20 kr. zvezek.

Ako pomislimo, kako slabo in okorno orglanje se posebno po farah na kmetih sliši, in to ne po nemarnosti organistov, temveč zavoljo pomanjkanja lahkih in dober kup podukov v orglanji, moramo gospodu Mašek-u za njegovo početje hvalo vediti; organistom pa, in vsem prijetlom lepega petja v cerkvi moramo te muzikalne zvezke, ki na mesec izhajajo, prav prav priporočiti. P.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz okolice Slovenograške na Štaj. 31. marca. Lani smo v „Novicah“ brali: „Mala pratika“, „Velika pratika“, „Slovenski koledar“, „Slovenska koleda“, „Slovenski Romar“ — petero pratik ali koledarjev za malo deželico slovensko! Ali ni to preveč? Potem se res hvale vredni „Slovenski Romar“ priporočuje, naj ga posebno duhovni gospodje med ljudstvom širijo. — Dragi pisatelji, pač resnično, veliko preveč je pratik; za tega del prosimo vas, pustiti samovladnost za naprej „Mali in Veliki pratiki“, ki je najbolj prilična in občno ljubljena, in pišite svoje koledarje za omiko in pobožnost ljudstva (po izgledu Albana Štolc-a in Ad. Kolbing-a) brez pratike; — za polovico bojo potem vaše knjige boljši kup, in zlasti prosto ljudstvo jih bo lažje kupovalo! Poznam nekega duhovnega gospoda, ki so si naročili iz Celovca 12 istisov „Slov. Romarja“, da bi ga razdelili med svoje farane po 36 kr., kakor je bil mehkovezan naznanjen; poštnino so sami terpele. Na bukvarjevem listu pa je stal zvezek po 44 kraje. Mislijo, da se je mož za 8 kr. prehitel, ali — stoj muhal bukvar odgovori, da dobiva brez nadavka „Romarja“ iz Ljubljane, ga tedaj ne more spod 44 kr. oddavati. Prašam zdaj: kako boš imel še veselje, z zgubo blizo 12 kr. pri zvezku, slovenske bukve priporočevati? — Tedaj le ena pratika naj nas Slovence prihodnje razveseljuje, pa po nasvetu gosp. Hicinger-ja nekoliko popravljena, da bode cena lepoznavskih knjig se zmanjšala pri koledarjih. Slo-

venske bukve so sploh predrage, zakaj kar je čez 20 do 24 kr., se kmečki ljudje že vstrašijo. Tako so tudi sicer lepe molitvene bukve „Marije rožen cvet“ le v gube zložene po 48 kr. presnéto osoljene iz Celovške tiskarnice! — Ker že ravno od slovenščine govorim, naj tudi jez željo izrečem, da bi častiti naši gospodje uradniki in notarji iz kancelij kmetom v slovenskem jeziku ukaze pošiljati začeli, kakor je postavno in unidan v „Novicah“ prav lepo in mirno razloženo bilo. Mnoge ukaze dajejo natisniti, na priliko, oklice dražb, napovedi štibre, ceno jestvine itd., — zakaj se to v domačem jeziku ne stori, da bi lahko vsaki župan ali njegov sluga naravnost oklicati mogel, in tudi kmetje sami dopise brati znali, dokler zdaj od Jurka do Marka peté brusijo raztolmačenja iskaje, pa vendar večidel pravega ne zvejo, ker med prostim ljudstvom, ako kdo tudi majčkino nemškuje, vendar nobeden ne zastopi včasih prav zvito zloženih dopisov, zlasti, če so še ptuje besede vmešane, kakor „interveniren, Qualität, Quantität, kumulativ“ i. t. d., da gré res vse „kumulativ“ braven po glavi. Kako bi naši ljudje se veselili, ko bi gosposka začela slovensko jim dopisovati, pa — le razumljivo lepo po domače, ne pa terdo, z nenavadnimi besedami i. t. d.! — Gracarea, sproži, sproži tudi ti to važno reč, kakor tudi ti Celovčanka! Vém po lastni skušnji, da je težko in velikega truda potrebno, se jezika naučiti in pisati, pa terdna volja vse premore. Kaj bi prosto ljudstvo okoli Dunaja ali Linca reklo, ko bi se mu pisma iz kancelije podajale v laškem ali slovanskem jeziku! Le to naj pomisli, kdor misli, da je naša želja prenapeta. Pa brez zamere. Sicer pa lepo pisanko za Veliko noč! Cvetko.

Iz Pohorja. Knez V. W. je prepustil pred kratkem neki družbi lesarjev svoje gojzde, — blizo 7000 oralov — za 900 tavžent goldinarjev, da jih izsekajo. Ta gonoba je zbudila v naši deželi, zlasti pa v Pohorju silno nevoljo. Dasiravno postava prepoveduje, se gospodari vendar z našimi gojzdi tako, da se mora vsakemu serce tresti, kateri količ kaj v prihodnost pogleda. Tudi štajerska kmetijska družba je v svojem poslednjem zboru željo izgovorila, da naj bi se kmali državne gojzdne gosposke ustanovile, brez katerih se gojzdna postava nikolj in nikjer ne bo prav spolnovala.

Pri sv. Trojici v Holozah poleg Ptujja na Štaj. 30. sušca. P. A. S. — Dokler smo v okolici naši, pri Novi cerkvi namreč, žandarjev imeli, se ni nikoli taka nesreča zgodila, kakor ponoči od 27. na 28. sušca t. l. Umrjene ste bile prav grozovito dve osebi: oštarjaškinja samica G. P. in mlada deklica 14 let stara, bivša moja pridna šolarka A. P.; bile ste z drevnjačo po glavi udarjene tako, da ste bile mahoma mertve. Naše ljudstvo sedaj dobro spoznava korist straže žandarske; zato z žalostnim sercom rečem, da nam je velika škoda, da v naši okolici nimamo več žandarjev, in tim več, ker ravno skoz dolino naše fare sv. Trojice peljá pot iz daljnih horvaških krajev, celó iz turške Bosne, od kodar ženó mnogo prešičev v Marburg, Celovec, Nemški gradec i. t. d., in se tudi družega blaga veliko po tej cesti prepeljava; pa tudi marsikteremu tiho-tapeu, begunu in hudobnežu iz daljnih krajev, ta pot dobro služi, kateri vé, da ga tukaj in daleč noter do Krapine ni ne enega žandarja, na levo pa od sv. Trojice 2 uri dalje velike horvaške gošave in gojzdi dobro zavetje dajejo hudobnežem. Verlo dobro bi nam kak prijatelj iz višjega uradništva pomogel, ako bi slavno ministerstvo za poprejšno žandarsko stražo v našo faro poprosil, ker drugač se bodo hudobije gotovo na tem nevarnem poti še večkrat godile, in tergovini na vsako stran se velik kvar godi, ako se blago po taki cesti sprevažati ima, na kateri se uboji opetuvajo. — Ako hočete prelube „Novice“ od naših okolic še kaj več slišati, sem iz serca rad pripravljen Vam večkrat dopisovati. *)

*) Le večkrat kaj! Prosimo.